

ȘCOLI ȘI DASCĂLI

Școala Normală "Vasile Lupu" din Iași – o istorie zbuciumată –

A fost creată pentru a pregăti serii de învățători menite să răspândească lumina cărții în satele și orașele țării și să contribuie la ridicarea lor social-economică. Lunga ei istorie, de mai bine de 150 de ani, este presărată de mari împliniri, dar și de momente dramatice.

În **Așezământul pentru organizarea învățăturilor publice din principatul Moldova** din 1851, care proclama libertatea și gratuitatea învățământului, se prevedea, între altele, faptul că statul avea obligația de a înființa și întreține școli pentru populația de la orașe și sate. Prin hrisovul domnitorului **Grigore Alexandru Ghica** din 15 decembrie 1855 lua ființă **Institutul Preparandal**, prima școală din cele două țări românești având ca scop pregătirea învățătorilor ce trebuiau să răspândească lumina în lumea satelor.

Acest institut, cu durata studiilor de un an, a funcționat timp de 35 de ani în încăperile mănăstirii Trei-Ierarhi din Iași, unde mai exista o școală, *Școala Primară Vasiliană*, și unde s-a înființat și internatul preparanzilor. Director a fost numit **Anton Velini**, care a condus întregul complex școlar de la Trei-Ierarhi până în anul 1863. Câteva dintre meritele lui: a îmbunătățit programele școlii, adăugând și discipline noi, a tipărit un *Manual de metodică și pedagogie pentru profesorii școlilor primare* utilizat de preparanzi și învățători pentru pregătirea lor pedagogică, a preconizat realizarea școlii primare de aplicație (*"preparanzii să fie și pedagogi ..."*) ș.a.

Al doilea director al Școlii Preparandale a fost **Titu Maiorescu**, în perioada 1864-1868. Renunțând la poziții mai bine situate și remunerate, primește direcția acestei școli cu convingerea că "aici este un câmp de activitate modestă, pacientă, în aparență inferioară, în realitate de importanță suverană pentru poporul nostru". Îndrumătorul culturii românești consideră că "regenerarea poporului român începe de la cultivarea limbii române" și își îndreaptă atenția spre școala primară.

Considera că trebuie asigurată viitorului învățător o cultură generală și o pregătire profesională de calitate și o înaltă conștiință a misiunii sale de educator. Foștii săi elevi *Ion Creangă* și *Mihai Busuioc* au ilustrat strălucit acest profil de învățător.

A publicat anuarul școlii pe anul 1863-1864, primul de acest fel pentru școli normale. Termenul "Normală" asociat de Titu Maiorescu acestui tip de școală vine din Apus. De altfel, la propunerea lui Institutul Preparandal este numit **Institutul lui Vasile Lupu**. Au fost utilizate și alte denumiri: **Școala Normală de la Trei-Sfetite** etc., în cele din urmă s-a statornicit numele **Școala Normală "Vasile Lupu"**. Începând cu anul școlar 1864-1865, s-a trecut la doi ani de studiu. A pus bazele *școlii primare de aplicație*, instituție în care elevii urmau să deprindă arta predării lecțiilor.

La 1 februarie 1868 Titu Maiorescu este înlocuit la direcție, dar cadrul activității școlii fixat de el a dăinuit încă timp de aproape 20 de ani. Pe parcursul celor două ministere ale sale a continuat să vegheze și să susțină Școala Normală "Vasile Lupu" cât și întregul învățământ primar și normal-primar.

Directoratul lui **Constantin Meissner**, 1886-1892, a ridicat prestigiul școlii prin importante schimbări (organizare internă, programe, manuale, grădina și atelierul școlii etc.) și i-a dat perspectiva de dezvoltare pentru o perioadă lungă de timp. În 1891 școala se mută în noul local de la via "Pester" din Breazu-Copou, care este și actualul ei local. C. Meissner este ctitorul *școlii primare de aplicație*, un local anexă al școlii în care viitorii învățători deprindeau arta predării.

Cerințe sporite de la etapă la etapă au făcut ca numărul anilor de studii să crească. Școala Normală a trecut treptat la trei ani de studii (în 1874), patru ani (1877), cinci ani (1893), șase ani (1903), ajungând la șapte ani în 1930.

Ioan Mitru, cel mai longeviv director normalist ieșean (1896-1919), a fost un excelent organizator - "gospodarul desăvârșit", cum l-a caracterizat Șt. Bârsănescu. În ferma școlii, cu sprijinul agronomului *N. Cojocaru*, elevii dobândeau știința lucrărilor agricole. Viitorii învățători, prin ceea ce vor realiza pe lotul școlii sau cel propriu, urmau să fie nu numai educatori ai copiilor, ci și ai satului. Aleile și parcul școlii au fost amenajate prin proiectul inginerului peisagist al orașului și profesor al școlii, *Gh. Apostolescu*, începând cu anul 1900.

Faima școlii ieșene trecuse dincolo de granițele țării. Profesorii erau dintre cei mai aleși din Iași. Elevii purtau uniforme și, o parte, activau în formații artistice sau sportive: *cor*, *orchestră*, *fanfară*, *formația de dansuri*, *echipa de oină* etc., renumite pentru nivelul artistic sau competitivitatea lor. *Biblioteca școlii*, inițiată de Titu Maiorescu, și-a sporit fondul prin strădaniile și donațiile profesorilor *P. Cujbă*, *C. Meissner*, *I.V. Praja*, *I. Mitru* și, mai apoi, *Șt. Bârsănescu*, *V. Petrovanu* ș.a.

Urgia războiului s-a abătut și asupra Școlii Normale din Iași: în anul școlar 1916-1917 cursurile au fost suspendate, iar în cel următor doar clasa a IV-a a funcționat

în localul școlii, celelalte fiind repartizate în diferite case din Iași sau alte localități.

Între cele două războaie mondiale, la conducerea Școlii Normale vin câțiva pedagogi eminenti, ce aduc înnoiri în pas cu ultimele curente pedagogice apărute în Europa: **Vasile Todicescu** - adept al pedagogiei experimentale (a creat un laborator de psihologie experimentală), **Ștefan Bârsănescu** – promotor al unei politici școlare bazată pe cultură și care să fie în ritm cu transformările sociale, **Gheorghe Comicescu** – adept al integralismului pedagogic. **Vasile Petrovanu**, distins profesor de istorie și director, 1938-1941, a făcut istoricul Școlii Normale de la origini și până în 1892 și a contribuit la apariția anualelor școlii din această perioadă. În septembrie 1939, se deschid, numai la această școală, două *secții cu profil practic: agricolă și industrială*. Către sfârșitul perioadei interbelice Școala Normală atinge cel mai înalt nivel de organizare, realizări și concepție. Ministrul instrucțiunii de atunci, *Petre Andrei*, o considera *cea mai bună școală de acest tip din Peninsula Balcanică*.

Al Doilea Război Mondial și instaurarea regimului comunist au cauzat Școlii Normale un șir lung de greutăți, schimbări de profil și programe, contopiri cu alte unități școlare similare, schimbări de nume, peregrinări prin diverse localuri etc.

Clădirea școlii s-a aflat în zona frontului și a fost avariata: o bombă a distrus laboratorul de fizică și chimie, aviația inamică a distrus acoperișul, armata germană a transformat sălile de clasă în grajd de cai. Localul școlii de aplicație a ars până la temelie. Cel mai grav lucru a fost pierderea bibliotecii cu fondul ei prețios de cărți.

Să notăm și câteva date din odiseea școlii: martie 1944 – *refugiul* la Craiova și apoi com. Pocruia-Gorj; martie 1945 – revenirea la Iași și reluarea cursurilor în localul sumar reparat; decembrie 1954 – mutarea abuzivă în clădirea *Școlii Normale de învățătoare "Mihail Sturdza"*, str. Toma Cozma (actualul corp D al Universității); 1955 – se unifică cu școala gazdă și devine mixtă sub numele de **Liceul Pedagogic**; acesta se mută, în anul școlar 1958-1959, în clădirea din dealul Copoului; septembrie 1959 – transferarea la complexul școlar din Bârlad; septembrie 1966 – revine în Iași (fără dotare), cu titulatura de **Liceul pedagogic "Vasile Lupu"**, în localul din str. M. Kogălniceanu, iar internatul în alte două locuri; 1970 – se mută într-un local nou și corespunzător din cartierul Tudor Vladimirescu; 1977 – liceul va avea profil nu numai de învățători, ci și de educatoare, prin unificarea cu *Școala de conducătoare* (înființată în Iași în 1919); 1985 – Liceul pedagogic "Vasile Lupu" revine la propriul lui local din Breazu-Copou. Perioada de după anul 1990 a însemnat o nouă perioadă de incertitudini cauzate de multele schimbări de profil și structură. Școala a supraviețuit și a trecut peste multele momente dificile datorită devotamentului, abnegației și spiritului de înaltă responsabilitate ale corpului profesoral față de generațiile tinere. Din galeria profesorilor care au slujit cu dragoste școala, spicuim doar câteva nume: *A. Hasgan, V. Mitrofan, V. Fetescu, S. Rădoi, R. Măcăreanu* și mulți alții.

Intr-o societate care nu are o politică educațională clară, **Școala Normală "Vasile Lupu"** încearcă să păstreze tradiția normalistă și să fie fidelă sistemului de valori universale – garanții sigure ale afirmării sale.

Prof. Viorel PARASCHIV
Director al Școlii Normale, 2002-2006